

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Význam a vliv prostředí na formování osobnosti dítěte
Autor: Alena Chodorová
Posudek vypracoval: PaedDr. Petr Bauman

Ačkoli je posuzovaná práce nazvána velmi široce (a název tak zcela neodráží její obsah), zaměřuje se na problematiku rodiny jako výchovného prostředí a řešení problémů rodin sociálně problematických – včetně otázek náhradní rodinné péče a ústavní péče.

Cíle práce jsou vymezeny poněkud neurčitě: práce srovnává podmínky pro výchovu dítěte v sociálně problematických rodinách a v ústavní výchově, přičemž hledá odpovědi na tyto otázky:

- Co je v rodině pro dítě podstatné a co nemůže získat jinde?
- Jaké důsledky má pro vývoj osobnosti člověka, když si jeho rodiče k němu nevytvoří v průběhu jeho dětství citovou náklonnost?
- Jak závažná je psychologická deprivace u dětí v ústavní péči?
- Je v současných podmínkách optimálním typem náhradní rodinné výchovy osvojení, pěstounství, nebo péče kolektivní?

Autorka si stanovila tato srovnávací kritéria:

- výchovné prostředí jako model mezilidských vztahů, které si dítě ponese do dalšího života;
- vliv prostředí na utváření sebevědomí (sebejistoty);
- uspokojování základních psychologických potřeb dítěte;
- psychologická deprivace a její důsledky v dospělosti jedince;
- koloběh odmítání, předávání citové chudoby.

Práce je členěna do čtyř hlavních kapitol. První kapitola definuje rodinu jako systém a mapuje některá specifika rodin v současnosti. Druhá kapitola nazvaná „práce se sociálně problematickými rodinami“ popisuje problematiku zanedbávání a jeho následků, stručně charakterizuje psychologickou deprivaci, mapuje poruchy funkce rodiny včetně kritérií pro posuzování funkčnosti rodiny a nastiňuje dva typy přístupů v pomoci rodinám (skupinová psychoterapie a návštěva v rodině). Třetí kapitola velmi stručně charakterizuje adopci a pěstounskou péči a zamýšlí se nad jejich přednostmi a problémy ve srovnání s péčí ústavní. Poslední kapitola pak popisuje fungování systému ústavní péče.

Jazyková a formální stránka práce, použité zdroje

Práce je psána čtivým, živým jazykem, nicméně při jejím pročitání bylo možné narazit na více než dvacet jazykových chyb, dalších více než deset chyb se vyskytuje v přílohách. Nepěkně působí také překlep v názvu práce v anglickém abstraktu.

Po stránce formální úpravy je práce poměrně pečlivá, pouze kapitola 1.1.2 je chybně číslována. V seznamu použitých zdrojů je uvedeno 20 knih, nefiguruje zde žádná stať z odborných periodik ani žádné zdroje cizojazyčné. Formální požadavky kladené na rozsah bakalářské práce byly splněny.

Obsahová stránka práce

Na první pohled hodnocená práce působí kompaktním a uspořádaným dojmem. Při bližším zkoumání a podrobnějším čtení se však začnou ukazovat některé nejasnosti a nelogičnosti textu. Některé odstavce předkládají kusé informace bez bližší návaznosti na předchozí či následující text (např. *vývojové niky*, str. 10). Názvy kapitol 1.2.2 a 1.2.3, *extrafamiliární příčiny* a *intrafamiliární příčiny*, nedávají tušit, o příčiny čeho se jedná. Navíc je velmi obtížné porozumět logice zařazení podkapitoly 1.2.2.1, *rodičovská díada*, k již zmíněným extrafamiliárním příčinám. Nesrozumitelná je věta na str. 13: „Vychovatel neodlišuje svůj volný čas od času dítěte a počítá s tím, že svůj osobní čas v dítěti přesáhne.“ Z formulace na str. 17: „...dítě strádá fyzicky, ani se nevyvíjí náležitě po stránce biologické a psychologické“ se zdá, jakoby dítě sestávalo ze stránky fyzické, biologické a psychologické...

Velmi nezvykle působí četné poznámky pod čarou vysvětlující snad všechna použitá cizí slova – včetně těch nejelementárnějších jako *mimika*, *neverbální* apod. Přitom v některých případech jsou pod čarou uvedené definice značně problematické (např. chápání pojmu deprivace na str. 48); použití pojmu *inkluze* na str. 6 je zcela chybné (v textu mělo být *exkluze*).

Autorka se snaží o poctivou práci se zdroji, na použitou literaturu odkazuje pečlivě. Při zaujetí pro téma se však místy dopouští žurnalistických zevšeobecnění či tvrzení, která však již o konkrétní zdroje neopírá. Takto, bez udání zdroje, např. na str. 21 tvrdí, že s deprivací se v rodinách setkáváme „stále častěji“.

Hledáme-li v textu konkrétní naplnění cílů, resp. otázek formulovaných v úvodu práce, zjišťujeme, že autorka, spíše než hlubší analýzu, podává souhrn obecně známých skutečností a více či méně opakuje již stokrát vyřčené. Vybírá-li si literaturu, ze které čerpat, pak sahá po osvědčených přehledových monografiích spíše než po aktuálních statích z odborných periodik, aktuálních statistikách či zahraničních zdrojích, které by více a konkrétněji odkryly aktuálnost a dynamiku zkoumaného problému. Práce tak, alespoň na mne osobně, působí dojmem, že spíše než touhou po hlubším poznání a odkrytí zajímavých problémů byla motivována snahou „tak nějak“ zaplnit vymezený počet stran textem na téma blízké autorčinu zaujetí.

Přes výše uvedené výhrady práce splňuje minimální požadavky kladené na závěrečné bakalářské práce, proto ji **doporučuji k obhajobě.**

V Českých Budějovicích, 24. května 2007.

